

9/2017

Lausunto työaikasääntelyä selvittävän työryhmän mietintöön

Työaikasääntelyä selvittävän työryhmän tehtävänä on ollut päivittää työaikalain säännökset 2020-luvun tarpeisiin ja ottaa huomioon muun muassa kansainväliset reunaehdot työaikasääntelylle sekä yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset. Työryhmän aikataulu on ollut haastava. Yhtenä osoituksena siitä ovat useat eriävät mielipiteet työryhmän työn lopputuloksesta. Osapuolet eivät ole kyenneet löytämään yhteistä näkemystä säännösmuutoksista.

Koska työmarkkinoilla ei ole yhtenäistä käsitystä siitä, miten työaikalainsäädäntöä tulisi uudistaa, lausunnon antaminen on haastavaa. Kirkon työmarkkinalaitos kiinnittää sen vuoksi huomiota vain eräisiin Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toiminnan ja sen työaikasääntelyn kannalta keskeisiin asioihin.

Lain soveltamisalaa koskeva säännös on kirjoitettu teknisesti kokonaan uudestaan. Se sisältää vähemmän yksityiskohtaisia soveltamisalapoikkeuksia kuin ennen. Muun muassa kirkon henkilöstön työaikasääntelyyn vaikuttava voimassa olevan lain 2 §:n 1 momentin 2 kohta sekä 3 momentin perusteella annettu Kirkon työaika-asetus on sisällytetty uuden säännöksen 1 momentin 2 kohdan sanamuodon sisään ja avattu tarkemmin lain perusteluissa. Kirkon työmarkkinalaitoksen mielestä toteutettua säännöksen kasuistisuudesta luopumista on pidettävä yleisesti onnistuneena ratkaisuna. Kirkon näkökulmasta on tärkeää, että uudistettu yleisempi sanamuoto on perusteltu siten, että se vastaa kirkon työn osalta voimassa olevan työaikalain ja Kirkon työaika-asetuksen sisältöä. Tältä osin säännös perusteluineen on onnistunut.

Yötyö on voimassa olevan työaikalain perusteella lähtökohtaisesti aina kiellettyä. Tässä suhteessa esitys siitä, että yötyön teettäminen on mahdollista tilapäisesti, on hyvä ja vastaa kirkonkin työelämän käytännön todellisuutta ja tarpeita. Vastaavasti työsuojelun näkökulmasta on tarpeen, että säännöllisen ylityön teettäminen on tarkemmin rajattua. Kirkon työelämän kannalta riittää mahdollisuus tilapäiseen yötyön teettämiseen. Kirkon työmarkkinalaitos ei ota kantaa siihen, millä aloilla yötyön säännöllinen teettäminen on tarkoituksenmukaista sallia.

Kirkon työmarkkinalaitos pitää tärkeänä sitä, että useista säännöksistä voidaan virka- ja työehtosopimuksilla sopia työaikalaita poikkeavasti. Näin on ollut voimassa olevan lain aikana ja myös työryhmän ehdotus pitää edelleen sisällään poikkeamismahdollisuuden. Tätä mahdollisuutta on kirkon virka- ja työehtosopimuksissa myös käytetty. Kirkon työmarkkinalaitos ei pidä tarpeellisena eikä tarkoituksenmukaisena ehdotusta, jonka mukaan sopimismahdollisuutta pyhätyöstä maksettavasta korvauksesta rajoitettaisiin nykyisestä sikäli kuin kyse ei olisi sunnuntaista vaan muusta pyhäpäivästä eli kansallisesta juhlapäivästä (34 §, 8 kohta). Sunnuntait ja kansalliset juhlapäivät pitkälti samaistuvat työaikasääntelyn näkökulmasta kansalaisten käsityksissä ja lisäksi kansalliset juhlapäivät voivat liikkuvien arkipyhien osalta osua sunnuntaipäivälle, jolloin syntyy epäselvyyttä, saako niiden aikana tehdystä työstä maksettavista korvauksista sopia virka- ja työehtosopimuksilla vai ei. Ehdotettu säännös ei ole tarpeellinen eikä tarkoituksenmukainen.

Työryhmän esitys työvuoroluettelon laatimisesta (30 §) vastaa pitkälti nykyistä säännöstä. Kirkon työmarkkinalaitos kiinnittää huomiota siihen, että tarvittaessa työhön kutsuttaville työntekijöille työvuoroluettelon tiedoksi antaminen käytännössä kaksi viikkoa ennen yhden viikon työaikajakson päättymistä voi olla mahdotonta. Tulevien töiden ennakointi näin pitkäksi ajaksi ei aina onnistu. Säännösten soveltamisen kannalta ei ole tarkoituksenmukaista, että työnantaja tällaisissa tapauksissa joutuu jatkuvasti vetoamaan poikkeukselliseen menettelyyn eli työvuoroluettelon muuttamiseen töiden järjestelyihin liittyvistä painavista syistä voidakseen tarjota työtä työntekijälle. Kun nämä painavat syyt ovat tällaisessa työsuhteessa jatkuvasti ajankohtaisia, olisi tarkoituksenmukaisempaa ottaa se huomioon säännöksessä.

Kirkon työmarkkinalaitos

Lakimies Timo von Boehm